

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadványterjedelménél:
 Egyszerű előfizetésre: 18 kor.
 Helyben hűtlenkedve:
 Egyszerű előfizetésre: 20 kor.
 Helyben hűtlenkedve:
 Egyszerű előfizetésre: 25 kor.
 Helyben hűtlenkedve:
 Egyszerű előfizetésre: 30 kor.

TISZÁNTUL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelent minden nap a hétfő és
 péntek napján kivételével.

Előfizetés és kiadványterjedelménél:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 8.

A szerkesztőség kizárólag visszajelzésre
 vagy megrendelésre nem vállal kötelem.

Előfizetés és kiadványterjedelménél:
 Kiadványterjedelménél.

Árnyékban a 2. oldal.

NAGYVÁRAD június 1.

A kisipar fejlesztése.

(K. Ö.) Szociális politikánk örvendetes jelensége a magyar városok mozgólámpája. Városaink végre kezdik belátni, hogy azokat a nagy feladatokat, melyeket közigazgatási, közgazdasági és kulturális téren teljesíteniük kell, könnyebben elláthatják, ha maguk gondolkoznak és maguk cselekednek, mintha egyszerűen végrehajtották annak a kormánypolitikának, mely minden téren a centralizáció hívének bizonyult.

Az erre való törekvés kifejezője az az évenként megújuló kongresszus, melyet városaink polgármesterei tartani szoktak. Ezt a kongresszust az idén május 30-án Nagyváradon tartották meg és különös érdekességet tulajdonított neki az a körülmény, hogy alig pár hete, hogy megalkult a városok központi szerve, a rendezett tanácsú városok országos szövetsége. Az országos szövetség a városok anyagi és erkölcsi súlyát akarja emelni. Ennek a céljának az elérésére igénybe akarja venni a törvényhozás segítségét azokban a feladatokban, melyek kormányzati és törvényhozási ténykedést követelnek és a közös szervet, mely állandó kapcsolatot létesítene a városok között és az érintkezést megkönnyítené.

A nagyváradai értekezletnek egyik általános érdekű tanácskozási pontja a *kisipar fejlesztésének* kérdése.

Fontos és a városok gazdasági és kulturális életébe mélyen belevágó kérdés ez. A városi ipar boldogulása a szociális jólét és béke és a független polgári elem biztosítója. Az elsőre épp oly szükségünk van, mint a másodikra. Mert szociális életünk zürzavara éppen onnét ered, hogy az önálló gazdasági existenciák pusztultak. Amit a sík földön mezőgazdasági válság idézett elő, azt a városokban az iparban egy rossz ipartörvény és helytelen városi politika okozta, mely utóbbi teljes híjjával volt a szociális érzéknek.

A társadalmi tevékenységen kívül csakis az ipartörvény revíziója segíthet a magyar kis és középipar sorsán. Ez immár átment a köztudatba. És ezen a téren a városoknak nem kell zárt kapukat döntgetniük. Amit az ipartörvényi kongresszusok évek óta sürgetnek, az elől, úgy látszik a közkormányzat sem tud már elzárkózni. Természetesen nehéz dolog az ipartörvény megfelelő reformjával ráczafolni arra az irányzatra, mely a szabad ipartól várta a magyar ipar fellendülését és dicséretet illelt a városokat, melyek megértették a kor intő szövegét és a magyar ipar életbevágó érdekeinek szószólóivá szegődtek.

Az ipartörvény revíziójával a kereskedelmi miniszter *Szterényi* József miniszteri tanácsost bizta meg. A kodifikátor maga beismeri a kérdés megoldásának nehézségeit. Annyira szétágazók a vélemények, hogy bajos azt a középutat meg-

találni, mely az ipartörvénynek mindenben a magyar viszonyokba beleillő alakot tudna adni.

Igy az ipar képesítésénél az a kérdés merül fel, hogy melyik rendszert kövessük, az osztrákot-e, mely széles alapon oldja meg a képesítés kérdését, vagy a németet-e, mely szabad ipari elveket követ, de lényeges jogokhoz köti a képesítést. Mily álláspontot foglaljunk el az üzletvezető kérdésében? Szabad-e képesítéshez kötött iparágban üzletvezetőt alkalmazni? Lehet-e gyárakban képesítéshez kötött iparágat üzni? Az inasoktatás kötelező legyen-e, szigoritassék-e, avagy teljesen figyelmen kívül hagyassék-e? Milyen legyen az ipari közigazgatás? Autonom alapon szerveztessék-e, kötelező ipartestületekkel, avagy a mai alapon hagyassék-e meg?

Ember legyen a gáton, aki a vélemények ily szembevetésénél elágazása mellett a helyes utat megtalálja. Bizonyára dicséret illeti meg a városokat, hogy ezt a nagyfontosságú kérdést napirendre hozták. A maguk hatáskörében oldják meg az iparfejlesztés kérdésének társadalmi és közigazgatási oldalát, az alap azonban, melyre építeni lehet, az ipartörvény reformja. Erre kell törekednünk.

A delegációk.

Az osztrák delegáció ma délelőtt plenáris ülésben folytatta Javorszky elnöke alatt tanácskozásait.

„TISZÁNTUL” TARCZÁJA.

VISSZAEMLEKEZÉSEK.

Írta: Dr. Zsolna.

Prof. Scheuthauer.

Scheuthauer Gusztáv tanította az egyetem a kórboncztan. Azonban minden tanítványa csak »Sajtos«-nak hívta. Igen tanult ember volt. H. rom körülmény miatt azonban népszerűségnek nem örvendett mert 1-ször szeretett buktatni, 2-ször rettenetes rosszul beszélt magyarul, 3-szor atheista volt. A mi a jogásznak a pandekta-jog, az az orvosnövendéknek a kórboncztan. Valamint a jogász a magánjogi viszonyok organizmusát felőlelő pandekta-jog nélkül mozogni sem tud, úgy kell az igazi orvosnak ismernie a legnagyobb részletességgel a betegség által meglátogatott embernek vagy állatnak szervezetét. Nem szégyenlem bevallani, hogy kétszer buktam meg a kórboncztanból, de az öreg Sajtos előadásai után k-

szült jegyzeteket ma is elmondom, ha éjnek óvadján álmaimból ráznak is fel.

— A bukás olyan, mint a lebenyes tüdőlobb — mondotta Sajtos — aki egyszer kiállotta, disponálva lesz arra, hogy másodszer is megkapja. Aki nálam először megbukott, megbukik másodszer is...

Roszat akart velem az öreg Sajtos cselekedni, de az Isten úgy akarván, ebből áldás és édv fakadt. En azonban sokáig duzzogtam. Mikor Oimützbe kerültem, mint főorvos a katonai kórházhoz, még mindig haragudtam. Karácsonyra azután vásároltam 10 friért elavult »kvarglit« (kaptam egy métermáz-sát) s elküldöttem Scheuthauernek ajándékba. Rá írván e szavakat: »Duftende Güsse aus Oimütz.«

A szerb királyné.

Egy szép asszony látogatására eredtem utnak s mint Kont a kemény vitéz Budára tartottam, mert a szép hölgy ottan lakott a várban. Gyalog mentem fel a várhegy lejtőjén, az údon új buzavirág színű waffl-rokk meg-

feszült akkor még karcsu derekamon, újonat új huszonégy forintos arany kardbojt verdeste a bal czombomat, hajfürteim viaszpomádával és vassal »sechser«-ekbe voltak kényyszerítve, a bajuszomat mely akkor még fekete volt, akármelyik hőszinczér is megigylhetette volna. Kézemen a fehér keztyűk a fris-en esett hó színével vetekedtek. (»N., Rosalinda, jetet nehm' dich in Acht!«). Mikor a vaczi kapun befordulok, majd le szédülök a meglepetéstől. Az Albrecht ut felől egy udvari hintó ünt föl alig harmincz lépésre. En elfelejték Rosalindát, csapat, papot s oly »hapták«-ba dermek, mintha nyársat nyeltem volna s katonásan tiszteleg. Egy fiatal kir. hercegűt a kocsi-ban, József kir. herceg bájos leánya s mellette egy harminczéves asszony. Az asszony szépségét leírni nem tudom. Egy Diána, aki a vadászatról érkezik. Oh ez a hasonlat kevés. A héber mythosz alakja, Sába királynője lehetett ilyen gyönyörű, mikor Salamon király látogatására ment aranyozott hintójában. Az udvari hintó alig három lépésnyire halad el s a sz-

A legjobban ajánlható az úri közönségnek ruha-beszerzésre

MITTEILER EDE Nagyvárad, Fő-utca. (Uri Casino-épület). TELEFON 520.

angol divat férfiszabó-czég Szövetek méterenként nálam a legolcsóbb gyári árban szerezhetők be.

mely angol szövetekből a legújabb szabás szerint a legszebb kivitelben készít *férfi-öltönyöket*, s minden e szakba vágó ruhaneműeket. — Női costumöket valódi angol SZÖVETEK nagy választékban.

A közös miniszterek mind megjelentek. Napirenden az okkupált tartományok költségvetése állott.

Wassilko lovag interpellációt jelent be az osztrák iparnak a hadsereg szükségleteiben való részvételére ügyében.

Dr Zaffron a folyók javítása ügyében a hadügyminisztert interpellálja meg. Ezután került a sor a napirendre, melynek dr Zaffron és dr Licht a szónokai.

Dr Licht mindenekelőtt az elhunyt Kállay Benjaminról emlékezik meg meleg hangon: A mai vezetés érdemeit csak az méltányolhatja aki tudja, hogy milyen állapotban voltak az okkupált tartományok a török fennhatóság alatt. Kifogásolja, hogy Dalmáciával is úgy bánnak, mintha okkupált tartomány volna. A lakosság jogos igényeit teljes mértékben ki kell elégíteni.

Burrián közös pénzügyminiszter jobban ismétli azt, a mit tegnap mondott a magyar delegációban. A megszállott tartományoknak most két fő vasútvonala van és a vezetés arra törekszik, hogy ezt a közlekedést napról-napra emelje. Beszámol körutjáról, amelyben a lakosság minden rétegéből élő szóval vette át a panaszait és a kívánságait. A lakosság legnagyobb része szorgalmas munkás nép. Bosznia szerencsésnek érezheti magát, hogy Ausztria-Magyarország fennhatósága alatt áll, mert így nyugodtan fejlődhetik.

A miniszter után

Sustrieic előadó ismételt elfogadásra ajánlotta a javaslatot s meleg elismeréssel áradozik Burrián miniszter működése iránt. A költségvetést ezután elfogadták s áttértek a tengerészeti budgetre, melynek Perczel előadó volt az első szónoka.

Ma délelőtt ülésezett a magyar delegáció tengerészeti albizottsága, amely hitelesítette a jelentést.

Az ülésen báró Dániel elnökölt.

Görög keletiek a Balkánon.

Az ökménikus patriarkátus tegnap vette a bukaresti zsinat feleletét, a melyben kijelenti, hogy Cenasius exmetropolita monasztiri utját a zsinat előzetes tudomása nélkül a maga jó-

szántából tette a kucooláhok vallásbeli szükségének kielégítése végett. A feleletben azt kívánják, hogy az anyaegházal való legjobb viszony megmaradjon és annak a reménynek adnak kifejezést, hogy a kucooláhok egyházi kívánságait kielégítik. Ugy látszik, hogy ez a felelet a patriarkátust nem elégti ki. Az ökménikus patriarkátus az utolsó napokban előterjesztést tett a Jildizben és a portánál a portának a kucooláhok egyházi kívánságaival szemben való megtartását illetőleg jelezve, hogy kénytelen volna kiváltságai védelmére ugyanezt a politikát használni, mint 1871-ben a bolgárok ellen és ökménikus zsinatot egybehívni, hogy a kucooláhokat szakadóknak jelentse ki. Holnapután hír szerint négy patriarkista püspök panaszló feliratot intéz a nagyvezérhez ama kucooláhok nyomása miatt, kik a patriarkátus mellett akarnak maradni.

A keletázsiai háború.

Oku tábornok, mintán megtette klasszikus és borzalmas jelentését: előrenyomul. Csapatok bevonultak Dalniba, amely tudvalevőleg kulcsa Port-Arthurnak. Az oroszok visszavonulása egy látszik nem annyira visszavonulás, mint inkább vad menekülés volt. Bizonyítéka ennek az, hogy Dalnit nem voltak képesek romba dönteni. Már pedig az orosz visszavonulási taktika feltétele rombolás, mint az volt 1814-ben, az volt e hadjárat eddigi folyamában Kelet-Azsiában. Hogy Dalnit is nem döntötték romba és átengedték, mint fontos erősséget a japánoknak, ezt csak azért tették, mert a visszavonulás vad menekülés volt és nem volt idejük cselszédni. Oku tábornok egyszerű ember, de nem érti a tréfát. Most Port-Arthur ostromára készülve, karöltve Togo admirálissal s minden ellenkező híresztelés dacára mi azt hisszük, hogy a kíncai eset fog megisméltödni.

Ezalatt Kuropatkin is beszéltet magáról. Azt mondják, hogy Mukdentől halad lefelé délre, hogy Port-Arthurt felmentse. Hirnek is merész ez, mert alighanem két tűz közé kerülne a nagy álmodó generális. Föngvangcsöngnél ott áll Kuroki hadereje, délen Oku..

Kemény diók, (melynek feltörésénél beletörne Kuropatkin foga.)

Mai hireink külöben a következők:

A kintschauti harcokról.

A kintschauti harcokról küldött első táviratok annyira értelmetlenek voltak, hogy nem lehetett megtudni, a japánok melyik oldalról támadtak.

Május 29-én érkeztek az első japán hivatalos és angol táviratok. A japán hivatalosak készakarva értelmetlenek: nem lehet belőlük sem a sereg nagyságát, sem a vezér nevét megtudni.

A valóságot csak Kuropatkin jelentéseiből tudhatjuk meg, a ki eddig mindig megirta az igazat, még a kellemetlen dolgokat sem hallgatva el. Egyet azonban már most biztosan meg lehet állapítani: a hogy Sasulitsch nem vált be a jaltai harcznál, ép úgy nem vált be Fok a kintschauti ütközetnél. Kuropatkin haditerve sem felelt meg egészen, mert sohasem gondolt arra, hogy esetleg a Jalunál, vagy Kwantung félszigetnél keljen erősebb ellenállást kifejtenie.

Mind a két esetben időt akart nyerni erői szaporítására. Csakhogy az alvezérek nem értették a helyzetet és így nem lehettek segítségére.

1877-ben az orosz sereg négy napig állt a körülbelül négyszer nagyobb ellenségnek, Suleiman pasának ellent és a legutolsó pillanatig nem hagyták el helyüket. De most nem ilyen volt a helyzet sem a Jalunál, sem Kintschautnál. Kuropatkinnek emberekre volt szüksége, a kiket nem akart hiába feláldozni.

De az alvezérek nem tudtak kellő időben visszavonulni. Ezért vesztek mind a kétszer oly sok ágyut az oroszok, amely még nagyobb fontosságu mint az emberveszteség.

Az általános hadviszonyokra alig lesz befolyással a kintschauti csata. Mert hogy Port-Arthur is körül lesz véve, ezen még az oroszok sem kételkedtek. Csakhogy jnbban csinálhatták volna az oroszok. Most már becsület kérdése az utolsó emberig megvédeni Port-Arthurt. Mert Port-Arthur ugyszólván a jelenlegi háboru egyik főoka. A japánok most már elkezdik a várat körülvenni és ez napokig eltarthat. Nem hihető, hogy mindjárt támadással fogják a japánok kezdeni.

A várat azonban az oroszoknak már azért is meg kell védeni, mert, ha elesik, úgy elvesz az ottani orosz flotta is. Legalább is addig kell tartani magát, míg megérkezik a balti flotta.

séges asszony felveti hosszú szempilláit (tekintünk egy pillanatra találkozik) s aztán egy királyi kézmozdulattal, — igen is — lemintázhatatlanul szép fejének egy piczike meghajtásával viszonzta a tisztelgést. Natália volt; Milán szerb király hitvese, egyike Európa leggazdagabb nőinek, akinek lábai előtt hevert az ujkor három főistensége: a pénz, a dicsőség s a szerelem.

— Oh, mily boldog lehet egy ilyen király-asszony — gondoltam magamban és siettem Rozalinda felé, akinek a vár tulsó oldalán volt két szobából álló lakása s először vettem észre, hogy a lakás nagyon szegényes, a fiatal asszony termete kicsiny s apja ispán volt egy grófi birtokon . . . a férje szegény tintanyaló a számvevőségénél . . .

— Oh mily boldog lehet Milán király, ez isten-asszonyt birván hitvesül — van egy szép fiacskájuk is, »a Sasa« gondoltam magamban, mikor lefeküdtem s egész éjjel a királynő felől álmodtam, de reggel rossz kedvvel ébredtem s két önkéntest (Dégen Arpadot s Stössl Jakobot) bezárattam, mert hosszú volt a hajuk.

A pénztárnok.

A Szentkirályi-utcában, melyet az előtt Ösz-utcának hívtak, a dr Pajor-féle hideg-viz-

gyógyintézetnél volt egy pénztárnok. Kröckl Odönnek hívták. Atja katonatiszt volt s mint-hogy szülei nem tudtak magyarul, a pénztárnok is hadilában állott a magyar nyelvvel. Különbben talpig becsületes és jó szívű fiu volt, a ki tures óráiban himezett, harisnyát kötött és fehérneműket varrt. Mi csak »bolond német«-nek hívtuk, mert egy félmeszely borból olyan zöldeket beszélt, hogy majd megpukkadtunk a nevetéstől. A fiu szerelmes volt egy vendéglősné leányába, aki azonban nem viszonzta érzelmeit. Etuskának hívták a szép leányt.

Ujév napja volt és én a helyőrségi fogház lakója voltam. Még az ágyban feküdtem, mikor bejött czellamba a kulcsár, Varju Gábor, (»Gabi tizedes«) s behozza a »Budapesti Hirlap«-ot. Atnézem s a napi híreknél megakadt a szemem egy híren »Az öngyilkos pénztárnok.« Ott aztán le volt írva, hogy Kröckl valami patkánymérget ivott s halálán van; a pénztárból egy fillér sem hiányzott. Oka: férjhez megy az Etuska . . . (Ilyenek a nők!) Mindjárt meg is csináltam Kröckl epitáphiumját:

»Die Welt ist mir zu Eck'l
Ich bin der Cassier Kröck'l« . . .

Egy hétig nyomta Kröckl az ágyat s aztán meggyógyult. Nem nőstít meg s boldogul él

két nőstény papagálylyal közös háztartásban. Azután van neki kutyája is, egy fiatal borz-eb, mert hát »eb a német kutya nélkül.« O róla csinálta ezt a verset a Magyar Tudományos Akadémia egyik tagja, dr Löwy Arpad:

»Jánosnak van pipája,
Kröcklinek van kutyája,
Szijjad, János a pipádat,
Fujd fel Kröckl a kutyádat« . . .

A szentírásnak három verse.

Alig szabadultam ki a fogságból, Sz. E. barátom esett fogságba. En csak egy baka-kapitányon követtem el becsületsértést s magamra zuditottam Forinyák cs. és kir. altábornagy O méltóságának haragját. Sz-t királysértésért ítélte el az esküdtszék: »Ave, Caesar morituri te salutant« czimű, a »M. Allam«-ban megjelent vezércikk miatt. En ugyan, ha esküdt lettem volna, felmentő ítéletet hoztam volna, mert az én szerény véleményem szerint abban a cikkben nem volt királysértés. Mi természetesen nem hagytuk el barátunkat, de kitarítottunk mellette nagy bajában. En megakartam látogatni, de a fogházfegyűlő nem eresztett be mert szigorú utasítása volt, hogy az államfog

Felkelő benszülöttek.

Pétervár, június 1. Az orosz távirati ügynökség jelenti Nikolajevszk-Prunorszkiból mai kelettel:

Bebizonyult, hogy a japánok már régóta felingerelték a benszülött giljakokat az oroszok ellen területük elfoglalása esetére, jogaiknak épségben tartását ígérve nekik. A giljakok nemcsak megtagadták az önkéntes szolgálatok megtételét, hanem igyekeztek a többi benszülöttet, a csunguzokat és goldokat, haso ló eljárásra bírni. Utóbbiak általánosan ismert jó lövők és vezetők.

Az első Kabarovszkba szánt gőzösön 300 japán volt. Számos halálos kimenetelű beriberi-estet fordult elő közöttük.

Taskend, június 1. Ivanov tábornok turkesztáni főkörmányzó elhunyt.

Kinai ágyuk kincsünál.

Pétervár, jun. 1. A Ruszkij Invaliddal közlik, hogy 1900-ban a kínaiaktól elvett ágyuk, melyekkel az oroszok kincsei hadállása volt felfegyverezve, a Krup-féle ágyugyárból eredtek, de olyan különböző alakúak és nagyságúak voltak, hogy ogyszólván minden másodikkhoz külön kiképzett szolgáló legénység volt szükséges. Ezért már évek előtt feltolult az a kérdés, hogy az ágyukat nem-e kell a muzeumokba küldeni. Csak azért nem tették ezt meg, mert az ágyukkal egyidejűleg lövészet is ejtettek zsákmányul a kínaiaktól.

Elmaradt ünnepség.

Pétervár, június 1. A Glioka zeneszerző tiszteletére tegnapi kifizött nemzeti ünnepséget és szobrának leleplezését Miklós csár rendeletére a háboru miatt elhalasztották.

Budapest, jun. 1. (Saját tud. táv.) Niucsangba menekültek szerint Port-Arthur helyzete kétségbeesett. A drágaság óriási. Kórházak telve betegekkel, halottakkal. A halottakat minden szertartás nélkül ássák el. A holtak bevannak csukva.

Sok kínai meghalt éhségtől. A parancsnok a lopást halállal bünteti. A vasut sok helyen el van pusztítva.

UJDONSAGOK.**Urnapi.**

Egyik legnagyobb ünnepét tartja ma a kath. egyház.

Nyilvános vallomást tesz hitéről, mely Jé-

lyokkal éreztesse az állam hatalmát s báró Bánffy Dezső miniszterelnök ur va-kezet. Azért irtam neki egy levelet. Már akkor hírem járt, hogy Sz. amnesztiát fog kapni. Azt irtam neki, hogy három kérdést teszek fel a szent írásból, ha mind a hármát megfejt: még az nap megjön a kegyelem, ha két feladatot fejt meg, egy hét múlva, ha egyet sem, akkor mind a nyolcz hónapot ki kell töltenie. Az 1. feladat: ez volt: Jakobnak melyik két fia ölte meg a szikemita összes férfiakat? 2-ik feladat: A biblia melyik könyvébe nincs említve Isten neve? 3-ik feladat: Hol van megírva: Végy immár egy bolond pástornak való tászkát a nyakadba? — Sz az 1. kettőt meg is fejtette t. i. Simeon és Lévi, kik Moz. I. k. 34. rész 25. verse szerint az elrablott Dina miatt megharagudtak s a szikembeli férfiakat kard élre hanyták. A második kérdést is megfejtette, irván olvashatatlan betűivel, hogy az Eszther könyvében s az Enekek énekeiben nem fordul elő Isten neve. A harmadik kérdést nem tudta megfejtetni. . . . S ime egy hét múlva a királyi kegyelem, a váradi biboros püspök közbenjárására, nemes lelkűleg elengedte barátunknak hátralevő büntetését

zus isteni szaván alapszik, melyért vértanui halált szenvedtek az első századok keresztényei, mely legdrágább kincsét képezte mindenkoron s képezi ma is.

Megvallja hitét az Oltáriszentségben, a melyet diadallal, fényvel, pompával hordoz körül. — Urnapja egyuttal a királyi családnak fogadalmi ünnepe, melyet kiváló ábitattal tart meg.

Nagyváradon Olasziban és Ujvároson külön napon tartják meg ezt az ünnepet. Ma a székesegyházban nyolcz óraker kezdődik az ünnepélyes nagy mise, a melyet dr *Szmrecsányi* Pál püspök fog végezni a káptalan s a központi papság és a növendék papok segédkezése mellett.

Mise után *Bundala* Mihály kanonok szent keszédet tart s kedvező idő esetén megindul a fényes körmenet a négy lombsátorhoz, melyek közül kettő a Káptalan-soron, egy a püspöki kert előtt és egy a püspöki palota kapujában van felállítva.

A körmenetet a katonazene és a megerősített székesegyházi énekkar kíséri. A püspök a négy sátor oltáránál áldást ad a szentséggel, mire a katonaság diszlóvést tesz. Az ünnepen részt vesznek a katonaságon kívül az állami, megyei és városi hatóságok képviselői. — Délben a püspök nagy diszebedet ad, amelyre városunk egyházi, polgári és katonai előkelőségei hivatalosak.

TAJEKOZTATO.

Június 18. Katholikus júniális a Püspök-fürdőben.

* **Samassa érsek elutazása.** Főpásztorunk, dr *Szmrecsányi* Pál püspök nagynevű kedves vendége *Samassa* József egri érsek tegnap reggel utazott el Nagyváradról a reggeli gyorsvonattal. A kiváló vendég bucsuzására illusztris társaság gyűlt össze az állomáson. Az érseket s kíséretét a püspök kikísérte udvari papjaival a vasúthoz. Ekkor már ott voltak *Radu* Demeter gör. kath. püspök, dr *Béthly* László főispán, *Radnai* Farkas besztercebányai püspök, *Vinkler* József nagyprépost, *Fetser* Antal, *Bunyitay* Vincze kanonokok. Az érsek bucsuzása vendéglátó püspökönkől rendkívül meleg, bensőségteljes volt. Többször hangoztatta, hogy az itt tartózkodásra szeretettel kellemesen fog mindég visszaemlékezni. Majd szives beszélgetésbe elegyedett a bucsuzásra megjelent előkelőségekkel s mikor jelentette az állomásfőnök, hogy a szalonkocsi készen áll, s mindjárt indul a vonat, megegyeszer átölelte püspökünket, kezett fogott a többiekkel s oldalkanonokja *Szmrecsányi* Lajos, öccse *Samassa* János s ennek fia ifj. *Samassa* János képviselő társaságában felszállt szalonkocsijába. Csakhamar aztán a pálya házból eltűnt az érseket vivő gyorsvonat.

* **Ebéd Radnai püspöknél.** *Radnai* Farkas, Besztercebánya új püspöke, mint váradi kanonok, nagy munkásságot fejtett ki Biharvármegye közigazgatási bizottságában kiváló gazdasági ismereteivel. Mivel a püspök nem sokára itt hagyja egykori működése színhelyét, tegnap délben a megyei közigazgatási bizottság ülése után a bizottság tagjait vendégül látta a főpap gazdag ebédre. Az ebéden mindvégig lelkes hangulat uralkodott s több szép magvas pohárköszöntő hangzott el a vendégszerető házi-

gazdára, ki viszont meleg szavakkal emlékezett meg a bizottság tagjai, a megye vezető férfairól.

* **Győr város részvéte.** Nagyvárad városa az összes törvényhatóságokat értesítette a fájdalmas veszteségről, amely néhai dr *Balyovszky* József volt polgármester elhunytával érte. Győr város tisztikara a gyász eset alkalmából részvétét fejezte ki s erről a következő átiratban értesítette a városi tisztikart:

Nagyvárad város tek. Tisztikarának.

Lesújtó fájdalommal vettük Balyovszky József dr Nagyvárad sz. kir. város érdemében gazdag volt polgármesterének gyászos elhunytáról szóló hírt. Most, amidőn a törvényhatósági városok fejei Nagyvárad sz. kir. városában tartják értekezletüket, fokozottan érezzük, hogy a közügy igaz és érdemes harcosságát veszítette el a megboldogultban.

Az őszinte fájdalom hatása alatt igaz szívből jövő részvétét küldi Győr sz. kir. város tisztikara.

Győr, 1904. május 29.

Nemes Jenő,

polgármester-helyettes.

* **A műtárlat utolsó napjai.** Az országos hírvé lett nagyváradai műtárlat végnapjait éli. Még egy pár nap s a remek festmények, szobrok utnak indulnak. A közönség páratlan érdeklődést tanúsított a megnyitás óta mindenkor a tárlat iránt. Tegnap délután is a katonazenekar hangversenye alatt nagyszámu előkelő közönség nyüzsgött a csarnok termeiben. Tegnap különben a községi polgári leányiskola növendékei is megtekintették a tárlatot özv. *Rechné Bauer Zsófia* igazgatónő és a tanítónők vezetése alatt. A rendezőség számít a közönség jóakaratu támogatására még a hátra levő pár nap alatt is, ami városunk minden szépért, jóért és nemesért lelkesülő közönségének részéről bizonyára nem is fog elmaradni. Szombaton délután 4--7-ig ismét hangversenyt rendez a tárlaton a 37. gyalogezred zenekara, mely alkalommal a belépő-díj 1 korona lesz. Tisztek és családtagjaik azonban csak a rendes 50 fillért fizetik. Az állandó jegyek érvényesek a hangversenyre is. A rendezőség nagy buzgalommal készül a képsorsolásra is. A sorsolásra kerülő képek kiválasztása holnap, pénteken fog megtörténni. A kiválasztott képek szombaton már meg lesznek jelölve s a tárlat többi képei között továbbra is ki lesznek kiemelve. A sorsolás vasárnap délután fog végbe menni. A tárlat ünnepélyes bezárása vasárnap délelőtt lesz, melynek közelebbi részleteit napunk szombati számában hozzuk. Ma, Urnapján a hölgybizottság XII. csoportja van soron, melynek *Ritók* Zsigmondné és *Békéssy* József ezredesné.

Tagjai: *Justh* Károlyné, *B* lányi *Imréné*, *Gerő* Arminné, *Aczél* Zsigmondné, *Ferenczy* Ilona, dr *Edelmann* M-nyhértné, *Kepes* L. Miklósné, *Dósy* Irén, *Köllner* Miksáné, *Sonnenfeld* Vilma, *Márkus* Rózsika, *El-méry* Klary, *Böszörményi* Tilda, *Farkas* Etelka, *Juracsek* Elemérné, *Dus* Piroska, *Fekete* Sándorné, *Gireaud* Vilma, *Csák* Ilonka, *Harmathy* Erzsike.

Holnap, pénteken a II. csoport fog a tárlaton tartózkodni *Ritók* Zsigmondné, *D*s *Echerolles* *Kruspér* Sándorné és *Békéssy* József ezredesné előkléte alatt.

Tagok: *Agoston* Péterné, *Tátray* Kálmánné, *Meskó* Boldizsárné, özv. *Léderer* Davidné,

Reisman Mórné, Lukács Lenke, dr Thury Endréné, Nadányi Margit, Nadányi Ilonka, Nadányi Rózsika, Miskolczy Ilona, Sebessy Erzsike, Steiner Kornél, Molnár Lajos gyógyszerésznő, Hutsenreiter Ida, Gyurkovits Kornélné, Lucz Sarolta, Grunwald Henrikné, Jamniczky századosné, dr Berkovits Miklósné.

* **Az új városi mérnök.** *Altnöder* Endre, az újonnan kinevezett városi mérnök értesítette a tanácsot, hogy hivatalát ez évi július hó elsején foglalja el Nagyváradi város mérnöki hivatalánál. Ohajtandó, hogy a városi mérnöki hivatal mielőbb rendes mederbe jusson a személyzet tekintetéből is, mert óriási munka vár elintézésre.

* **Népies tagság a Szent István-társulatban.** A katolikus tudomány terjesztése körül szép sikereket elért Szent István-társulat, melynek tagjai sorába ma már katolikus társadalmunk ugyszólván minden számottevő alakja helyet foglal s haszonnal forgatja a társulat kiadványait, most arra törekszik, hogy az alsóbb katolikus néposztályt is körébe vonja. Ennek elérésére új tagságot léptetett életbe, pártoló tagok neve alatt.

A Szent István-társulat pártoló tagjai évenként két korona tagdíjat fizetnek. E csekély összegért a tagok megfelelő mennyiségű népies olvasmányt kapnak, még pedig vallásos könyveket, oktató és hasznos ismereteket terjesztő könyveket, mulattató könyveket és naptárt, összesen mintegy negyven nyomtatott ivnyi terjedelemben. Ezenkívül a pártoló tagok abban a kedvezményben is részesülnek, hogy a Szent István-társulat bármely kiadványát a választmány által megállapítandó mérsékelt áron kapják.

A kik az idén, 1904-ben, pártoló tagok, azok kapják az Ujszövetségi Szentírás történeti könyveit, tudnillik az Evangéliumokat és az Apostolok Cselekedeteit kötvé. Továbbá kapnak egy a falusi népet igen-igen érdeklő oktató könyvet a gyümölcsfa-tenyésztésről, egy szórakoztató könyvet és 1905-re szóló naptárt. Mindezeket az ősszel küldi szét a társulat; a jövő évtől fogva azonban a tagilletmény egy része kivételével már tavasszal kapják könyveiket a pártoló tagok.

A ki a Szent István-társulat pártoló tagja akar lenni, az vagy magánál a Szent István-társulatnál jelentse szóval vagy írásban (levelezőlap is elegendő), vagy a gyűjtőívek letéteményeseinél jegyezze vagy jegyeztetse be nevét. (Gyűjtőív lapunk szerkesztőségében is van.)

A ki pártoló tagnak véteti föl magát, az csak egy évre kötelezi magát; azonban ha a naptári év végéig kilépését be nem jelenti, a következő évre is pártoló tagnak tekintetik.

Manapság, mikor annyi gond gyöttri s gondjait annyi izgató igyekszik gonosz módon kiszákmányolni s a népet eltántorítani — a Szent István-társulat vállalkozását kész örömmel kell, hogy fogadja Magyarország katolikus népe és e nép őszinte barátai s hivatott vezetői.

Minél nagyobb lesz a tagok száma, annál több kedvezményben részesülhetnek.

* **Gyémánt mise.** Egy csöndes visszavonultságban élő főpap, Schifner Ede prelátus kanonoknak volt tegnap gyémánt miséje. A gyöngélkedő főpap helyett Széchenyi Jenő kanonok tartotta az ünnepi misét, melyet buzgóan hallgatott végig az ünnepelt. Mise után kartársai, a káptalan tagjai szívélyes ovációban vészesítették a gyémánt misés prelátust, kihez Vinkler József nagyprépost tartott üdvözlő beszédet, melyre a rutinus szónokra valló könnyedséggel válaszolt az ünnepelt. Délben a káptalan tagjai, a rokonságból Hannmersberg budapesti főügyész nejevel, Nogely István, Lopusny Gyula, dr Schweiger Ede, stb. vettek részt. Az ünnepelt főpapért buzgó imádság szállott sok helyről az égbe, hogy tartsa meg

még soká jótékony életét, hiszen csak az utóbbi időkben több mint hatvanezer kororát adott szegény iskolák és plebániák felségélyezésére. Csöndben él az ünnepelt, de ünnep az, ha magáról hirt ad, mert bőkezűsége beszél róla. Tartsa meg a Gondviselés még sokáig.

* **Megyei közigazgatási ülés.** Biharvármegye közigazgatási bizottsága tegnap, szerdán délelőtt tartotta rendes havi ülését. *Beóthy* László főispán elnöklése alatt jelen voltak: Radnai Farkas, Wallner Ödön m. főügyész, Keszthelyi Zoltán m. főjegyző, Hraniczky Károly árvaszéki elnök, Sipos Orbán kir. tanfelügyelő, Papp Miklós kir. pénzügyigazgató, Varró Domokos kir. főmérnök, Hegyesi Márton, gróf Tisza Kálmán, Lovassy Ferencz, dr Popovits György, Markovits Károly, Szunyogh Szabolcs, Papp János, dr Nagy Géza kir. ügyész, Balogh János, Balogh Elemér, Frankó Károly és Poy-nár Ernő, Jancsó Károly aljegyzők. Az alispán havi jelentése nem tartalmaz semmi érdekesebb adatot; a megszokott sablonos formák között emlékszik meg az időjárásról, a közegészség és közbiztonság állapotáról. A jelentést tudomásul vették. A kir. tanfelügyelő előterjesztette azon biharmegyei tanítók névsorát, akiket az ötödéves pótlókra most felvettek s részükre kintalták ezen összegeket. Mintegy 20 ilyen tanító van jelenleg Biharmegyében. Tudomásul vették. A kir. pénzügyigazgató jelentése szerint az ápril havi adóbefizetés elég kedvező volt, tekintettel a fenforgó körülményekre. Az adók behajtásánál a végrehajtások az aratás utáig függőben vannak. Az ülésen 15 esetben rendelték el a dologi végrehajtást, régebbi adóügyekben. — A főorvos jelentése szerint a közegészségügyi állapot május hónapban kedvező volt; semmiféle járvány nem uralkodott a megye területén. Az állategészségügy is kedvező volt. Végül az adóügyeket referálták s egy órai tanácskozás után az ülés véget ért.

* **A magyar tartalékosok fegyvergyakorlata.** A magyar csapattestek tartalékos tisztjeinek és legénységének, valamint póttartalékosainak fegyvergyakorlatára vonatkozólag a hadügyminiszter rendeletet bocsátott ki. A tartalékosok fegyvergyakorlata az idén elűt az előző évek fegyvergyakorlataitól, mert — mint ismeretes — a nagyobb szabású gyakorlat elmarad. Azért azok a tartalékos tisztiek és hadapródok, akik az idén a nagy hadgyakorlat idejében kellett volna bevonulniok, a hadügyminiszternek most kiadott rendelete értelmében július közepétől szeptember közepéig eső időközben kell fegyvergyakorlatukat leszolgálni. Ha a tartalékos tisztiek és hadapródok száma oly nagy lenne, hogy ezáltal kiképzésük szenvedne, úgy csak azokat hívják be, akiknek az idén okvetlenül le kell szolgálniok fegyvergyakorlatukat, azokat a tartalékos tisztteket és hadapródokat, akiknek fegyvergyakorlata elhalasztható, jövő évben fogják behívni. A mozgósítás esetére parancsörtsztekül kiszemelt tartalékos tisztteket — ha fegyvergyakorlatukat okvetlenül az idén kell leszolgálniok — a fegyvergyakorlat idejére osztrák hadtestekhez osztják be. Még pedig a budapesti 5. hadtesttől a krakkói 1. hadtesthez, a pozsonyi 5. hadtesttől a bécsi 2. hadtesthez, a kassai 6. és a temesvári 7. hadtesttől a przemysli 10. hadtesthez, a nagyszécsi 12. hadtesttől a lengyri 11. hadtesthez és a zágrábi 13. hadtesttől a gráci 3. hadtesthez. A tábortűzörtséghez tartozó tartalékos tisztiek és hadapródok közül azok, akik a második vagy a harmadik fegyvergyakorlatukat szolgálják a lövőgyakorlat idejére hívatnak be. A 6. vartüzér-ezred és a 2. és 3. vartüzér zászlóalj tartalékos tisztjei és hadapródjai első fegyvergyakorlatukat a lövőgyakorlat ideje alatt végzik. A második, vagy

harmadik fegyvergyakorlatra kötelezettek pedig július elseje és szeptember tizenötödike között fogják behívni. A gyalogezredek és vadászászlóaljok fegyvergyakorlatra kötelezett tartalékosait (esetleg póttartalékosait) július közepétől szeptember közepéig terjedő időben, tizenhárom napos fegyvergyakorlatra hívják be. E fegyvergyakorlat idejének meghatározásánál azonban az aratást minden körülmények között figyelembe kell venni. Az utászászlóaljok fegyvergyakorlata második időszakának megkezdését augusztus 16-ára rendelte el a közös hadügyminiszter.

* **Választások a vármegyénél.** Erdős, mozgalmas közgyűlése lesz június 15-én Biharvármegyének. A fontosabb ügyek között kétrendű választás is lesz. Betöltik a néhai Kiss József halálával megüresedett árvaszéki ülnöki állást, még pedig valószínűleg *Beóthy* Lajos aljegyzővel, aki egyedül pályázik. Az akként esetleg megüresedő aljegyzői állást szintén ez alkalommal töltik be. Itt már élénkebb mozgalmasabb lesz a gyűlés, mert több pályázó lesz. Tudunkkal *Lakatos* József és *Bartos* Elemér pályáznak a megüresedő aljegyzői állásra.

* **Nagy Géza ezredes lett.** A debreczeni 2. honvédszászárvezred kitűnő népszerű parancsnokát Nagy Géza alezredest, mint Debreczenből értesülünk, O Felsége június 20-ától kezdődő ranggal ezredessé nevezte ki. Nagy Géza neve ismeretes Nagyváradon is, gyakran fordul meg városunkban, mikor ezredének itt állomásozó három századát látogatja meg. A szép és megérdemelt kitüntetés hira nagy örömet okozott az ezred váradi tisztikara és legénysége előtt is. A tisztikar meleghangú táviratban üdvözölte kiváló parancsnokát.

* **Emberhalál építés közben.** Halálos kimenetelű szerencsétlenség történt tegnap a reggeli órákban az Aldás-utcán folyamatban lévő építkezés közben. *Tóth* Mihály nős, családos, állványkészítő munkás, az áldás-utcai Busch Dávid-féle háznál tegnap reggel 8 óra tájban, az első emeleti állványon való munkaközben kalapját leejtette és hogy utána kapott, lezuhant. A szerencsétlen ember fejével az állványok alljában összerakott vassinekre. A szerencsétlen munkás embernek bezuzódott a feje és minden jalkiáltás nélkül terült el a szalmaz között. Fisch, Mayer, Grósz és Konrad Béla dr orvosok, kiket segélynyújtásra hívtak elő, minden lehetőt elkövettek — a halálra vált emberen nem tudtak már segíteni. Még élt midőn Velenczén Hid-utcán levő lakására szállították, otthon azonban nemsokára kiszervezett. A szerencsétlenség színhelyén Nizsalovszky vizsgálóbíró, Vámosy altágyész, Papolczy bűnügyi r. alkapitány jelentek meg és a nyomban kihallgatott szemtanúk vallomásából is megállapították, hogy a halálosvégű szerencsétlenségért sem a vállalkozó, sem a pallér nem felelős, hogy a szerencsétlen ember saját vigyázatlanságból lett okozója halálának. A hullát a lakáson hagyták, mindamellett a kir. ügyészség a boncolást elrendelte.

* **A harmadik hid kérdése.** A régi polgárság azon közóhajnak adott kifejezést a városhoz intézett kérvényében, hogy mielőbb építse ki Nagyváradi városa a harmadik vas-hidat a Körözsön, Széles-utca és az állatvásárok között. Ezáltal a forgalom egy része s különösen a sok kellemetlenséggel járó állatfelhajtás elterelhetné a város belterületéről. *Köszeghy* József városi főmérnök melegen pártolja ezt a kérelmet, mert elsőrendű és sürgős

szükségnek tartja a harmadik hid kiépítését. A részletes előmunkálatokat, terveket a főmérnök augusztus hónapra elkészíti. A városi tanács helyesli a mozgalmat, azonban addig nem hoz érdemleges határozatot, amíg a főmérnök munkálatait be nem terjeszti.

* **A katonák beszállásolása.** A katonai parancsnokságnak néha nagyon furcsa kívánságai vannak, csak győzze a polgárság kiizzadni. A parancsnokság átiratot intézett Nagyvárad város tanácsához, hogy a husz napi fegyvergyakorlatra bevonuló tartalékosok részére ideiglenes barakkokat építtessen a város. A tanács tegnap tartott ülésében foglalkozott a kérdéssel. A kérelmet természetesen nem teljesíti, mert érvényben áll a beszállásolási szabályrendelet s annak intézkedéseivel képest a lakosságnál szállásolják el a tartalékos katonákat. Kivételt csak azokkal a háztulajdonosokkal tesznek, akik a katonabeszállítást megváltották.

* **Veszedelemes mulatozás.** Szentmiklósi Ferencz helyi illetőségű, pipa és borotvárus tegnap délben a Wöber-szállóban egy fiatalemberről mulatozott, majd, miután alaposan beszédtek a hegyléről, társát, akinél pénzt sejtett, Püspöki felé hívta el sétálni. Hogy nem volt tisztességes szándéka, az magaviseletéből is kiűnt. Az őket kiszolgáló pinczér fülteguja volt a csalogatásnak és gyanus levén előtte Szentmiklósi szándéka, titkon a szálló előtt álló Gacsádi Imre rendőrt figyelmeztette is az esetre. Mikor azután a rendőr közbelépett, Szentmiklósi nekitámadt s nem csupán szalagot, hanem még borotvával való felhasítással is biztatta. A különben is rovtomultu embert lezárták.

* **Férj a feleség ellen.** A rákospalotai postahivatalba másfél héttel ezelőtt Tóth József címre kétszáz korona érkezett Amerikából poste restante. Mikor senki sem jelentkezett a pénzért, a postakezelő kitétte az utalványt az ablakba, hogy hátha így észreveszi a címzett. Még aznap be is állított egy asszony a hivatalba a mikor igazolta magát, hogy ő Tóth Józsefné született Halász Mária, a tisztviselő kifizette neki az utalványozott összeget. Az asszonyt, aki nem vette föl a pénzt j gosan, miathogy az a férjének volt czimezve, bántotta a lelkiismeret s néhány nappal ezelőtt megszökött a férjétől. Tóth József időközben megtudta a felesége bűnét s keresni kezdte. Ma délelőtt véletlenül találkozott vele a Baross-utcában s annak dacára, hogy az asszony a nyílt utcán térdenálva kérte, hogy ne bántsa, átadta a rendőrségnek, a hol letartóztatták.

* **A bikaviadalok első áldozata.** A közönség jóformán még azt sem tudja, milyen lesz a bikaviadal, még nem tudja, hogy fogja-e vér az aréna porondját pirosra festeni, márs megvan ennek az izgató sportnak az első áldozata. Rossz omen! Ma délelőtt kilencz órakor Kalán József, ötvenöt éves munkás, az épülő aréna negyedik emeleti karzatáról lebukott és olyan súlyos sérüléseket szenvedett, hogy negyed órai kintolás után behalt a sebeibe. A törvényszéki orvostani intézetbe vitték.

* **Eltűnt és megkerült gyöngyök.** Hogy igaz jószág nem vesz el, eme közmondás igazságát bizonyítja a következő eset. Szilágyi Mari helynéküli cseléd a múlt héten két sor igrz gyöngyöt vitt be *Deutsch* Simon Bémerteri ékszerészhez és eladásra kínálta a gyöngyöket. A gyöngyök értékesek lévén, gyanusnak tűnt fel a cseléd az éksz-rész előtt és értesítette óvatosan a rendőrséget. A rendőrség kiküldötte az ékszerészletben le is tartóztatta a cselédet és bekísérte a rendőrségre, hol a

gyöngyöket elkobozták. Így a gyöngyök a rendőrségen heverték, várva igaz tulajdonosukat. Tegnap értesült a rendőrség arról, hogy Kenyeres János atyás-pusztai bérlőt, Debreczeni Julcsa nevű cselédje meglopta és elvitt tőle négy sor igazgyöngyöt. Ez értesülésre előállította a bűnügyi kapitány Debreczeni Julcsát is. Kinél a hiányzó másik két sor gyöngyöt is megtalálták.

* **Ünnep miatt.** A *filléres takarékos segélyszövetkezet* értesíti t. tagjait, hogy a befizetések az ünnep miatt ma, csütörtök d. u. helyett délelőtt 9.—11.—órraig teljesítendő.

* **A házadómentesség kiterjesztése.** Nagyvárad városa már több ízben feliratot intézett a kormányhoz, amelyben a házadómentesség kiterjesztését kérte, hogy ezáltal az építés fokoztassék. Ugy látszik, hogy a sok kéresemnek talán még is csak lesz valami eredménye. A m. kir. pénzügyminiszter értesítette Nagyvárad városát, hogy ennek a kérdésnek Nagyváradon leendő tárgyalására *Márffy* Ede miniszteri osztálytanácsost küldte ki, egyben felhívta a polgármestert, hogy a tárgyalásokra a város szakértőit küldje ki. A városi tanács *Lukács* Ödön adóügyi tanácsost és *Köszeghy* József városi főmérnököt bizta meg, hogy a miniszteri kiküldöttel a tárgyalásokat folytassák.

* **Gyermekhulla a Körösben.** A Körös folyó ringó hullámai tegnap ismét egy fásult szívű anya förtelmes bűnének corpus delictijét vetették felszínre. A minden valószínűség szerint bűnös szerelemből származott gyermeket anyja, hogy megszabaduljon tőle, skatulyába téve a Körös folyó mélyébe vetette. A hullámok azonban a szabad fürdőnél tegnap partra vetették s az ott játszadozó gyermekek kezébe került a kis csecsemőt rejtő katulya, azonban a gyermekek nem bontották fel, csak játszadoztak vele. A Vilmos-huszárok egy csapata lovat fürösztetni ment arra s a legényeknek feltűnt a dolog és elvették a gyermekektől a dobozt és felbontották. Akkor tárult szemük elé egy 3—5 hónaposnak látszó leánygyermek élettelen teteme. *Kemény* rendőrbiztos a Vágóhídon értesülvén az esetről, a helyszínere ment és intézkedett a kis holttestnek a hullaházba való szállításáról. A kir. ügyészség a rendőrség jelentése alapján a rejtélyes ügyben elrendelte a nyomozást.

x **Különlegességek gyűjteménye.** A ki női divatcikkek terén valódi különlegességeket és exquisit ujdonságokat akar látni, melyek máskülönben csak világvárosokban láthatók, az nézze meg a Kovács L. és Társa Nagyváradon (Zöldfa-utca, Deutsch K. I. üvegkereskedésével szemben) újonnan megnyílt nagy női divatruházat, mely látványosság számba megy. Tessék e jónévű, megbízható cég mai számunkban közzétett hirdetését b. figyelméreméltatni.

x **Kitűnő borok!** A Mertz Nándor által forgalomba hozott borok, ma már a *legkedveltebbek*. Az ár pedig a *legmérsékeltőbb*. *Kávé* vevőinek különös *kedvemenyt* nyújt. Melyre nézve utalnak mai lapunkban megjelent hirdetésére. 747

x Tisztelettel hívjuk fel lapunk olvasóinak szives figyelmét **Sz. KOCSIS JÁNOS** katonai, egyenruházati, férfi-szabó cég lapunk mai számában közzétett hirdetésére. 606

x **Mindenkit** saját érdekében kérünk, hogy ha női és férfi ernyőben, továbbá női, férfi és gyermek harisnyában szükséglete van, annak b. szerzése végett forduljon az **Amerikai Aruházhoz**, Olasz Fő-utca, a hol e cikkek mindenkit meglepő olcsó árban lesznek most nagy raktár végett árusítva. 617

IRODALOM.

A Katholikus Hitvédelmi Folyóirat májusi (5) száma a következő gazdag tartalommal jelent meg:

1. A megváltozott helyzet T. Pelikán Kriszós. — 2. Szociális levelek. XVII. A kommunizmus története. (B—Ó) — 3. Megtértek Csarnoka. — Balassa Balint, a megtért lantos. Nagy Béla. — 4. Külföldi Szemle. Szakadás Róma és Párizs között. — Az orosz-japán háború. — Protestáns pásztor mint szociálpolitikus. — Az osztrák »Los von Rom« mozgalom. — A keresztény szociálisták térfoglalása. — Dr. Natter Antal. — 5. Protestáns Szemle. Az »egyedüli idvezítő« vallás Amerikában. — A tiszántuli és tiszáninneni »püspökök« hálalevele a Rákóczi-kultusz feltámasztójához. — Statisztika az »egyedül magyar vallásról« — Jókai, a halál és az »Ujság«. Ifjú Sámbar. — 6. Krónikás Princeps Rákóczi. — Hobbes tétele — Pöfeszkedő merkantilizmus. — Mire megváltunk. — Iskoláink. — A páva. — Ellenék a mellényzsebben. — Piros pünkösd. — Egy kis tanulás. — Dr. H. Ivey Lajos. — 7. Irodalom. Dr. M. Wilhelm Mayer: Die Naturkräfte. Ism.: Dr. T. . . . Enrico Castellouvo-Hrabovszky J.: Küzdelmek. Ism.: B. — Dr. Haug F.: A vegyes házasságok története. Ism.: Onokrotalsz. 8. Vegyesek. — 9. Ravenhorst Wildericht. Kath. regény a reformáció korából. Irta Labadey. Ford.: T. Pelikán Kriszós. (Folyt.) Egy iv.

E valóban hézagpótló folyóirat előfizetési ára 8 korona, mely összeg a szerkesztő-kiadóhivatalba Budapest, VII., Csömöri-ut 16. sz. alá küldendő.

EGYESÜLETEK.

A katolikus kör választmányi ülése. Tegnap tartotta a kath. kör val. ülését, melyen jelen voltak: Dús László alelnök, Grócz Béla, Géczy Lajos, dr. Hoványi Gyula, Böszörményi Géza, Justh Károly, Frankó Endre, Stark Gyula, Nozák Rudolf, Csathányi József, Karger Sándor, Bereczky Géza, Tóth Márton, Jelinek Ferencz, Novák József, Balázsovich Jenő, Andriská Károly, Fetser Antal és dr. Imrik Gusztáv titkár. Dr. Krüger Aladár végvárm. bizottsági elnök jelentést tett a június 18-án rendezendő majálisról. A jelentést és a beérkezett költségvetést a választmány jóváhagyólag tudomásul vette azzal, hogy a belépti jegy ára személyenként 2 korona, családjegy 5 korona lesz. Új tagul felvételt Richter Antal, ajánlotta Rigli József.

Orvosok gyűlése. A »Biharmegyei orvos-nyógyász-és természettudományi egyesület« tegnap tartotta június havi szakkülését, dr. Konrad Mark, kir. tan. előkületében. A tagok igen szép számmal gyűltek egybe; ott voltak, mint vendégek: Mayor Miklós alezredes, a nv. m. kir. honvéddapapród-iskola parancsnoka, Jurásek Elemér, Perényi Kelemen, dr. Bodó századosok, Kozáry Gyula egyházi tanár, Kovács József főhadnagy; az egyesület tagjai közül: Berkovits Miklós, Bartha János, Erdős N., Baróhy Akos, Grósz Menyhért, Fenyő Armin, Konrad Béla, Julier V., Mayer László, Révész Vilmos, Rác Odón, Popovics Miklós, Barna Armin, Nemes Aron, Papp Oszkár, Walldmann Béla tudorok, Winkler Lajos e tagok.

A szakkülés egyetlen tárgya: dr. Fenyő Armin felolvasása volt, melyet a jelen voltak kifogyhatatlan figyelemmel és érdeklődéssel hallgattak, majdnem két órán át.

Dr. Fenyő A. résztvet a pár héttel ezelőtt kimrárgában tartott, nemzetközi közegészségügyi congresszuson s ottani észleletét, tapaszt

találhat foglalta igen tanulságos, érdekes felolvasásba. A congressus hat szakosztályának munkálkodását, tanácskozásait és határozatait ismertette, különös tekintettel mindazokra, melyek az iskolai egészségügy, az egészségügy, az ifjúság testi, szellemi- és erkölcsi nevelésére vonatkozik. A kimerülő képét adta a congressus működésének és törekvésének.

Az elnök, a t. szakülés tagjainak élénk elismerése közben — őszinte köszönetet mondott felolvasónak derék munkájáért; a jelen volt katonai vendégeket pedig szívesen üdvözölte érdeklődésükért.

MULATSAG.

Gimnázisták táncmulatsága.

A 10 hónapig tartó szorgos munka után, mielőtt az iskola kapui a nyári két hónapos vakációra bezárulna mögöttük, derék gimnázistáink régi szokáshoz híven szép sikerrel kecsesítő táncmulatságot rendeznek e hó 11-én a Félix-fürdőben. A mulatságra a következő meghívót bocsátották ki:

A prémontrei kanonokrend nagyváradi főgimnáziumának ifjúsága 1904. évi június hó 11-én a Félix-fürdőben táncmulatságot rendez. Tánc kezdete 6 órakor. A meghívó egyúttal belépő-jegyül szolgál.

Tanárelnök: Vizi Lénárt. Ifjúsági elnök: Tegledi László. Titkár: Fekete Ferencz. Pénztárnok: Grósz Imre. Vajda: Suhajda Béla, Altmann Sándor, Beöthy Andor, Bige Andor, Bozóky Lajos, Burián Róbert, Döri Béla, Egely Alajos, Feiler Andor, Fluk Dezső, Frankó Abdon, Zenó, Frankó Sándor, Grósz Ernő, Gyémánt Ernő, Herman Ottó, Jony László, Kálmán György, Kernáts Ferencz, Lukács Endre, Lukács Imre Béla, Melcher Károly, Miskolczy Hugó, Pajor Kálmán, Porubszky Gyula, Révész Erzsike, Rozsly Kálmán, Schreiber István, Székely Ferencz, Terényi Gedeon, Vadász Gusztáv, Virágh Zsigmond, Zobel Gyula.

A váralja-velencei kath. kör mulatsága.

A csecsemő korban lévő váralja-velencei kath. kör első mulatsága iránt, melyet e hét vasárnapján 5-én este tartanak meg a Karger-féle hegyaljai nyári vendéglőben, nagy érdeklődés nyilvánul, ami kétségtelenül legbiztosabb előjele az első nyilvános fellépés sikerének. A táncestetélyt kis hangverseny fogja megelőzni, melynek már közölt programján kívül még egyéb meglepetés is vár a közönségre. Belépődíj; személyjegy 1 korona, családijegy 2 korona. Kezdeté este 8 órakor.

Igazságszolgáltatás.

Egy kibicz, aki zsarol.

A kibiczek a legkellemetlenebb emberek a világon. Odatűnnek a játékos mögé és nem törődnek azzal, hogy a partner veszít, állhatatosan kitartanak mellette, erősen füstölnek a szemük közé, köpködnek jobbra-balra, hangos és még hangosabb megjegyzéseket tesznek, kritizálnak, szóval mindent megtesznek a játék zavarására, a partner bosszantására. Vannak olyan professzionatus kibiczek, akik, ha jól megy a lap, kibiczpénzt követelnek, ha pedig a játékost a pech üldözi és ezt a kibicznek rója fel, akkor az illető csak abban az esetben hagyja ott a játékost, ha azért honorálják. Alig van a fővárosban olyan kávéház, ahol néhány ilyen notorius alak nem foglalkoznék üzletszerűen a kibiczeléssel.

A kávéházi kibiczek egyik legveszedelmesebb fajtáját klaszikusan képviseli Somogyi Izsó foglalkozás nélküli ügyvédsegéd, akit ma délelőtt zsarolás miatt vont felelőségre a budapesti büntető törvényszék dr. Langer Jenő elnöklété alatt.

Somogyi, a mint a tárgyalás anyaga bizonyítja, nem elégszik meg azzal, ha a partnernek kellemetlenkedik, hanem képes arra is, hogy összetűzés esetén csúnyán megrágalmazza az illetőt.

Somogyi nemrég dr. Heller Arpád ügyvédi irodájában dolgozott és a mikor az állásától megvált, nem lévén egyéb dolga, beült a kávéházba és kibiczelt annak a partinak, a melyben az egyik játékos ex principális dr. Heller volt.

A kibicz a játékosal szemben sok jogot vindikál magának és Somogyi e hagyományos jog alapján igen természetesen tartotta, hogy a csebet nem fizeti, hanem az ügyvéd egyenliti ki a számláját. Ez ment is egy ideig, Somogyi pikolózott, cigarettázott és az ügyvéd fizetett.

Végre bekövetkezett a meghasonlás, dr. Heller megtagadta a számla kifizetését, Somogyi kénytelen volt feltűnés nélkül távozni a kávéházból, azonban már másnap levelet írt az ügyvédnek, amelyben figyelmeztette, hogy a mennyiben el nem küldi a sorok kézbesítőjével a neki járó husz koronát, leleplezi őt az ügyvédi kamaránál, a partnerénél, a kávéházi vendég előtt.

Az ügyvéd a levél miatt zsarolás címén feljelentette Somogyit, aki azzal védekezett, hogy ő csak jogos követelését igyekezett az ügyvéden behajtani.

Az elnök: Aztán miért járt magának az a 20 korona?

A vádlott: En a kártyajátéknál csendes társa voltam dr. Hellernek. Az ügyvéd egy Lipót-köruti gabonakereskedővel kettős alsóst játszott. En előzetes megállapodás után nem Hellernek, hanem a partnernek kibiczelttem és különféle jelekkel mindig tudtára adtam az ügyvédnek, hogy a kereskedőnek milyen lapja va.

— Tudja ezt bizonyítani is?
— Két tanum van, akik ezt látták.
— De arra van-e tanuja, hogy dr. Heller önt megbizta a jeladással?
— Erre nem is lehet tenum.
— Akkor nem is rendelhetem el a két tanu kihallgatását.

A bíróság ezután a vádlottat zsarolás vétsége miatt három heti fogházra ítélte. Somogyi az ítélet ellen felebbezést jelentett be.

NYILTÉR.

Dr Tóth Ferencz
ügyvéd

városi tb. alügyész
ügyvédi irodáját

Nagyváradon, Zöldfa-utca
784 (Zsiga-ház)
m e g n y i t o t t a.

Ma, csütörtökön
a „Bazár“ kerthelyiségében
a
37-ik gyalogezred
zenekara
hangversenyt
rendez.

Számos látogatást kér

SZAUER és DOLGOS.

Tisztán kezelt, természetes

HEGYI-BOROK.

Kiváló minőségű boraimat a következő előnyös árban hozom forgalomba:

Kitűnő új-bor	literje:	29 kr.
Kitűnő asztali ó-bor		32 »
Kitűnő Rizling		36 »
Pecsenye ó-bor		40 »
100 liter új bor		17 frt
100 liter asztali ó-bor		21 frt

Jégbehűtött kőbányai SÖR-raktár.

Kávéból nagy raktár a következő előnyös árban:

Kávé cuba, finom	kilója.	1 frt 60 kr
Kávé ceylon, legfin.		2 » — »
Kávé cuba, extra fin.		2 » 40 »

Minden kiló kávéhoz, egy kilogramm cukor ajándékul.

Midennemű fűszer-árak a legolcsóbb árban

Amerikai szalon petroleum literje 18—20 kr.

Denaturált-szesz eladás.

Helybeli megrendeléseket házhoz szállítunk.

Árjegyzék ingyen!

MERTZ NÁNDOR utóda,

fűszer-, csemege- és borkereskedése

NAGYVÁRAD, Körös-utca,
747 **Telefon 44. sz.**

A jó munka a legjobb reklám

Ki javítja meg olyan bámulatos olcsón és pontosan az óráját, mint

Freund Benjamin.

Miért? Mert a legjobb gépekkel és munkaerőkkel van ellátva. Ékszer vagy órát csak

Freund Benjaminnál

vásárolhat legolcsóbban, miért? mert kis haszonnal is megelégszik.

Fél árban kinél kap szemüveget, hő- és lázmérőket, azt is csak

Freund Benjaminnál.

Miért mert megvett potom árért egy egész raktárt.

Van-e törött vagy ócska arany és ezüst eladó vagy cserébe akar.

Freund Benjaminnál

értekesítheti legjobban. Ékszer javítást hallatlan olcsóért eszközöl.

Ki nem tudja, hogy hol lakik az a

Freund Benjamin,

mű-órás, ékszerész és látszerész, az figyelje meg Nagyvárad, Fő-utca, Széchenyi-szálloda épületében.

Bumbera Imre

polgári- és papi szabó.

Nagyvárad, új „Bazár“-pület színház oldal

Van szerencsém a nagyérdemű közönség és Főtisztelendő papság becses tudomására hozni, hogy a **legújabb divatu** és a **legjobb minőségű** szöveteim raktáron vannak, melyekből a legújabb és legelegánsabb szabás szerinti ruhákat készítem nagybecsű megrendelőimnek.

Különösen felhívom a Főtisztelendő papság figyelmét az összes áruimra, melyet **kizárólagosan csak a Főtisztelendő papság részére** tartok. Allandóan nagy választék re-

verenda czimáda és egyházi kvadrátu-
sokból Rivétum fekete és viola színben, to-
vábbá egyedüli raktára a mai idény legszebb
és legczélszerűbb hit, remény, szeretet
övének (cingulus), mely egyedül csak nálam
szerezhető be.

Midőn a Főtisztelendő papság és a nagy-
érdemű közönség becses pártfogását kérem
fölk kell említenem, hogy elvem mindig a jó
munka jutányos ár volt, melytől eltérni
a jövőben sem fogok.

Nagybecsű megrendeléseiket kérve, marad-
tam kitűnő tiszteltel:

Bumbera Imre,

156

polgári- és papi szabó.

TAVIRATOK.

A pénzügyi bizottságból.

Budapest, június 1. (Saját tud. táv.)
A pénzügyi bizottság mai ülésén Hiero-
nyimi Károly kereskedelmi miniszter be-
terjesztette a vasutasok fizetésemeléséről
szóló javaslatot.

Bánffy mandátuma.

Szeged, június 1. (Saját tud. táv.)
Báró Bánffy Dezső Szeged I. kerületé-
nek új képviselője rövid itt tartózkodás
után Budapestre visszautazott. A mandá-
tumot küldöttség viszi fel Bánffynak Bu-
pestre.

A tengerészeti albizottság ülése.

Budapest, jun. 1. (Saját tud. táv.)
A magyar delegáció tengerészeti albi-
zottsága Dániel Ernő elnökle alatt ma
délelőtt gyűlést tartott, melyen a bizott-
ság jelentését hitelesítették.

A spanyol király német tengernagy.

Budapest, június 1. (Saj. tud. táv.)
Vilmos német császár, Alfonz spanyol
királyt német tengernaggyá nevezte ki.

Orosz herceg, mint támadó.

Pétervár, június 1. (Saj. tud. táv.)
Gorluczky herceg az orosz külügyminisz-
ter, Lamsdorffot fényes nappal megtá-
madta, durva szavakkal illetve és tettleg
inzultálta.

A támadó, ki régi ellensége a kül-
ügyminiszternek, morgantikus fia Sán-
dornak. A herceget letartóztatták. Letar-
tóztatása alkalmával semmi ellenállást
nem fejtett ki.

Munkássztrájkok.

Békés-Csaba június 1. (Saj. tud. táv.)
400 ács, kőmives munkás sztrájkba lé-
pett, mert a munkaadók nem hajlandók
már most előre megállapítani a jövő évi
munkarendet és árszabályt.

Arad, június 1. Az itteni összes kő-
művesmunkások sztrájkba állottak s
sztrájkantányát ütöttek. A mesterek más-
honnán hozattak munkásokat, kik azon-
ban mikor megérkeztek, szintén a sztrájk-
kolókhoz csatlakoztak. A sztrájkolókat
katonaság vette körül.

Marokkói fogságban lévő amerikaiak.

Washington, máj. 31. Hay államtitkár
felkérte a francia kormányt, alkalmazza jó
szolgálatát a Rajzuli marokkói rablótól fogva
tartott amerikai Perdiari szabadonbocsátásá-
nak kieszközölésére. Franciaország elvállalta
e feladat teljesítését.

REGÉNYCSARNOK.

ÉVA.

Irta: Sienkiewicz Henrik. 16

— Nem, Wladek, nem teszem!
— Nézd csak, mily rossz vagy és én
majdnem szerelmes lettem beléd!

Milyen mimóza ez az Eva. Amint ezt a
szót meghallotta, arczsine megváltozott és kar-
ját (oh, mily csodás ez a kar!) az asztalra,
téve, halvány arcát kezére hajtva kérdezi:

— Mikor volt az?

Én ugyan csak Ilonáról akartam beszélni
de miután egyszer csakugyan majdnem szerel-
mes voltam Évába és miután most jó kedvé-
ben akartam tartani, elkezdtem elbeszélésemet.

— Így volt... Egyszer színház után a
fűvészkertben sétáltunk. Emlékszel-e még, mily
pompás est volt. Mi a vízmedence mellett egy
padon ültünk. Azt mondtad, hogy a fülemile
éneket akarod hallani. Én egy kissé mélabús
voltam, levettem kalapom, mert a fejem fájt,
te a medencehez mentél, bemártottad zsebken-
dődöt a vízbe és azt kezecskéiddel a homlo-
komra raktad. Te akkor mint angyal jelentél
meg előttem és én magamba azt gondoltam:
ha most ezt a kezet megfogom és ajkamhoz
szorítom, rögtön végem van s halálos szerel-
mes leszek beléd.

— Nos és? — kérdi halkan Eva.

— Akkor te hirtelen távolabb ültél, mintha
sejtettél volna valamit.

Eva rövid ideig gondolataiba merülve ül s
aztán összeszedi magát s ideges sietséggel
szól:

— Ne beszéljünk arról kérlek!

— Jól van, ne beszéljünk arról... Tu-
dod Eva, sokkal jobban szeretlek, mintse szerel-
mes legyek beléd. Egyik kizárja a másikat.
Mióta ismerlek, mindig jó indulattal vagyok
irántad!

Eva mintegy gondolatait követve kérdi:

— Igaz, hogy jegyes vagy?

— Igen!

— Miért nem szóltál nekem arról?

— A viszony félbeszakított és csak
most hozott ismét helyre. De ha ezzel azt
akarod mondani, hogy mint jegyes nem kell az
Ilona asszony ismeretségét keresni, ugy erre
egyszerűen azt felelem: előbb voltam festő,
mint vőlegény! O miatta talán csak nem ag-
gódol.

— Ugyan ne képzelj ilyeneket. En csak
azért nem mutatlak be, mert nem akarom őt a
gonosz nyelvek prédájának kitenni. Ugy is azt
mondják, hogy egy pár hét óta egész Varsó
szerelmes beléd! Sikered felől pedig mesés dol-
gokat hallottam. Tegnap azt az érczet hallottam,
hogy a tiz parancsolatból csak egyet jegyeztél
madadnak ki, tudod melyiket?

— Oh Isten, te látod szorultságomat! —
de az ércz jól!

— És bizonyosan talpraesett!

— Hallod, kedves Évácskám, akarod tudni
az igazat? En mindig szegénylős voltam, soha-
sem volt szerencsém az asszonyoknál. Az em-
berek, Isten tudja, mit képzelnek felőlem, de te
nem is sejtéd, hogy mily találó ez a kiáltásom:
Oh Isten, te látod szorultságomat!

— Povero maestro!

— Ugyan hagyj békét az olasz nyelv-
nek!... Akarsz-e engem Ilona asszonynak
bemutatni?

— De, kedves Wladek, nem tehetem!
Téged az egész világ Don Juannak tart s így
teljes lehetetlen, hogy én, a színésznő, be-
mutassalak egy olyan asszonynak, ki, mint
Ilona, egyedül áll és oly nagy mértékben álta-
lános érdeklődés tárgya.

— Hát te akkor miért fogadsz?

— En, az egész más! En színésznő vagyok
s magamra alkalmazhatom Shakespeara ezen
szavait: »Légy oly fehér, min a hó és hideg,
mint a jég, még sem kerülöd el a rágalmakatl!»

— Tudod-e, hogy szavaidtól az ember
eszét veszitheti! Mindenkinék szabad őt meg-
ismereni, meglátogatni, megtekinteni, csak nekem
nem! és miért? mert jó képet festettem és
némi hírnevet szereztem.

— Igazad van! — szólta Eva mosolyogva,
— de előre tudtam, hogy mi okból jössz hozzám
Ostrzynski nálam volt s azt mondta, hogy
»jobb», ha Ilonának nem leszel bemutatva.

— Oh, most értem!... és te azt meg-
ígérted?

— Sőt ellenkezőleg, nagyon haragudtam.
De daczára annak, magam is azt mondtam, hogy
jobb lesz, ha nem vezettek be Ilonához. De,
most beszéljünk képeidről.

— Hagyj békét a képeimnek és az egész
festészetnek. Ha a dolog így áll, úgy tudok ma-
gamon segíteni, kinyilvánítom neked, hogy há-
rom nap leforgása alatt Koleczanowski asszony-
nyal ismeretséget kötök, még ha álrühában kel-
lene is hozzá hatolnom.

— Ugy kertesznék öltözködjél és Ostrzyn-
ski részéről virágot vigyél neki!

E pillanatban egy gondolat villant meg
az agyamban, mi oly szerencsésnek látszik,
hogy a homlokomra ütök és Eva elleni bosszú-
ságomról megfeledkezve fölkiáltok:

— Add szavadat, hogy el nem árulsz!

— Jól! — szól Eva kíváncsian.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Nagyváradai hetivásár.

Vásári árjegyzék a nagyváradai piacon
1904. május hó 30—31. napján tartott vásárban
eladott természetmennyek és élelmi szereknek.

Tiszta buza 15.— 14.80. Kétszeres buza
12.60—12.20. Rozs 12—11.60 Arpa 11.20—
10.60.— Zab 10.40—10.20. Tengeri 10.20 10.20
Borsó 32.—. Lencse 36.—. Bab 17.—. Köles-
kása 24.—. Burgonya 5.20 100 kiló lángliszt
28.60. Zsemlyeliszt 27.80. Fehér kenyér liszt
27.40. Barna kenyér liszt 25.—. Széna fu-
varral 4.40. Szózt szalonna 164.—. 6 kiló
zsúp-szalma 20. 150 dkr. alom-szalma —.12.
1 köbméter bükkfa 6.50. Tölgyfa 6.—. Cserfa
6.70. 1 kiló marhahus I. oszt. 1.12. Marha-
hus II. o. 1.04. Marhahus III. o. —.96. 1 liter
ó-bor 1.—. 1 liter új-bor —.64. Pálinka —.72.
Szilvapálinka 1.60. Szesz 2.—. 1 méterm. kőszó
21.50. 1 mm. nyers faggyu 48.—. 1 mm. ol-
vasztott faggyu 68.—. 1 mm. szappan 48.—,
1 mm. birka gyapju —.—. 1 mm. magyar
gyapju —.—. 1 hltér ó-bor 60.—. 1 hltér új-bor
34.—. 1 mm. mész 1.80. 1 mm. kemény fa-
szén 3.20. 1 mm. puha faszén 3.—. 1 mm.
kendermag 22.—. 1 mm. köles —.—. 1 mm.
repcze —.—. 1 mm. dió 60.—. 1 mm. mo-
gyoró —.—. 1 mm. aszalt szilva 52.—. 1 kgr.
savanyu káposzta —.24. 1 kgr. szalonna 1.52.
1 kgr. sertés-hus 1.28. 1 kgr. juh-hus —.73.
1 kgr. vereshagyma —.18. 1 kgr. foghagyma
—.53. 1 kgr. bors 2.20. 1 kgr. paprika 400.
1 kgr. barna kenyér —.22. 1 ltr. kőolaj 44.

Forgalmi kimutatás 1904. május 30.
31-én Tiszta buza körülbelül 270 hltér. Két-
szeres buza 80 hltér. Rozs 120 Arpa 80
hltér. Zab. 100 hltér. Tengeri 170 Burgonya
150 hltér.

Lábas jószágok: Hizott sertés mintegy
100 drb. Félhizott 100 drb. 2 évestől feljebb

TELEFON: Iroda 67.
Gyártelep 465.

TELEFON: Iroda 67.
Gyártelep 465.

Cementárugyár, betonépítési, csatornázási és aszfaltiparvállalat

ROSENBERG IZSÓ

Iroda:
Kossuth Lajos-utca 3.

Nagyvárad.

Gyártelep:
Kert-utca 10. szám.

Elvállal mindennemű betonépítési, csatornázási, aszfaltozási, gránit- és márványterazzo munkákat.

Betonmunkálatok: védgát, fal- és gépalapzatok, me-
denczék, járdák, csatornák, szökő-
kutak, zsilipek, hidak és átereszek. o o o o o

Cementárugyártás: Egyszerű és színes cementlapok,
csatornacsövek, lépcsők, fedőla-
pok, esővizifolyókák, fürdőkádak, szarvasmarha jászolok,
mindenféle műkövek. o o o o o o o o o o

Gránit és márvány egyszerű és diszes kivitelben.

Terazzo-munkálatok: Szabad. sodronybetétesek
repedésmentes módszer

Aszfaltozások: Kapualjak, udvarok, pinczék, járdák
aszfaltozása. o o o o o

Elszigetelések aszfaltbitumennel.

**Nedves lakások és pinczék vízmentesítése és gyökeres
szárassá tétele.**

**Diszes fal- és keramitburkolatok a legjutányosabban
lesznek elvállalva.**

Költségvetés ingyen és bérmentve.

Mindennemű építkezési anyagok nagy raktára.

662 Beocsini Cementgyári Unio kizárólagos és főraktára. Beocsini Román és Portlandcement. Egresi szobrász és alabástrom gipsz. Valódi
aszfalt fedéllemezek. Kátrány fedéllemezek. Aszfalt elszigetelő lemezek. Carbolineum. Tinctoral. Menyezet nádfonat.

Jutányos árak!

Árak minden vasutállomásra!

Törlesztéses jelzálogkölcsonöket

földbirtokra vagy nagyobb bérházakra

**15, 20, 25, 30, 35, 40, 45, 50 és 60 évi visszafizetésre
fél éves részletekben,**

melyekben a kamat és tőke törlesztése bennfoglaltatik legelőnyösebb
feltételek mellett ad, esetleg drága kamatozásu kölcsönöket konvertál
és szükséges felvilágosítással készséggel szolgál

a

Biharmegyei Kereskedelmi-, Ipar- és Terményhitelbank
Nagyváradon, Teleki-utca.

Ugyanott kölcsönök értékpapírokra, arany és ezüstre jutányos kamat
mellett kaphatók.

Uj asztalos üzlet!

Van szerencsém a m. t. közönség szives tudomása hozni, miszerint Nagyváradon, **Szalárdi-utca 9-ik** szám alatt egy mai kor követelményeinek minden tekintetben megfelel

asztalos műhelyt

rendeztem be, hol modern szalon, háló és ebédlő; valamint konyhaberendezéseket a legmagasabb igényeket is kielégítőleg állítok elő. — Üzleti berendezéseket, portálokat a legcsinosabb kivitel s a legalacsonyabb árszámítás mellett készítek.

Részemről oda törekedve, hogy a n. é közönségnek mindenkor teljes megelégedésére a leglekiismeretesebb árszámítás mellett szállítsam b. megrendelését, a szives pártfogást kérve vagyok

660

kiváló tisztelettel

Lechnitzki Árpád,
asztalos mester.

évi július hó 26-ik napjának délelőtti fél 11 óráját Borzik községhezaz ezennel kitézte.

Az árverésre kitétt jószágtekst szükség esetén a kikiáltási áron alul is el fognak adatni.

Árverezni szándékozók tartoznak a kikiáltási ár 10%-át készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban letenni.

Az árverési feltételek a hivatalos órák alatt a kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóságnál és Borzik község előljáróságánál tekinthetők meg.

Kelt Nagyváradon, 1904. évi május hó 10-ik napján. A kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság.

H r a b a l l,

kir. tszéki bíró.

782.

Niklsbacher György

sodronyszövet-, fonat- és kerítés-készítő

Nagyvárad, Széchenyi-tér 234/21.sz.

Mindennemű sodrony, fonat és tüskés sodronykerítések, *nyaralók-park-és*

erkély-rácsok, vaskerettel. Építkezésekhez való *stukator-sodronyszövet* és *rabiterfonatok, áthányó-rosták*, homok és kavics, zúzott kő és köszén válogatására. Vaskeretek befonása mindennemű sodronyfonattal. Baker-féle *vaskeretű sziták* és *szövetek* szelelő rostákba. A szőlőtulajdonosoknak szőlőikhez való *sodronykerítések*, melynek igen czélszerűek és olcsók.

Megrendelések pontos és gyors kiszolgálással eszközöltnék. 774.

A Richter-féle
LINIMENTUM CAPS. COMP
Horgony-Pain-Expeller

egy régi kipróbált háziszser, a mely már több mint 33 év óta megbízható bedörzsölésül alkalmaztatik *köszvénynél, csúznál és meghűléseknel.*

Intés. Silányabb utánzatok miatt bevásárláskor óvatosak legyünk és csakis eredeti üvegeket dobozokban a „Horgony” védjeggyel és a „Richter” cégjegyzéssel fogadjunk el. — 80 f., 1 k. 40 f. és 2 k. árban a legtöbb gyógyszerertárban kapható. Főraktár: **Török József, gyógyszerész** Budapesten.

Richter F. Ad. és társa,
csász. és kir. udvari szállítók. **Rudolstadt.**

6653 Tkvsz.
1904.

Árverési hirdetményi kivonat.

A nagyvárad kir. törvényszék mint tkvi hatóság közhírré teszi, hogy az Első magyar gazdasági gépgyár részvénytársaság budapesti cég végrehajtónak **Kupe János** mezőtelegdi lakos végrehajtást szenvedő elleni végrehajtási ügyében a borziki 133. sz. betétben A I. 1—3. sor 67., 69. hrsz. alatt Beltelekben fekvő 29. számú házból és szántóból álló jószágtestre 658 korona kikiáltási árban; — továbbá az ugyanezen betétben A II. 1—2. sor 797., 798. hrsz. a Kishegyen fekvő szőlő és legelőből álló jószágtestre 79 korona kikiáltási árban; — véül az ugyanezen betétben A III. 1—4. sor 1319/2., 1320., 1321., 1322. hrsz. a Cs-ptuselben fekvő rétből, szántóból és legelőből álló jószágtestre 504. korona kikiáltási árban a végrehajtási árverést elrendelte és annak foganatosítására határidőül 1904.

Nagyvárad város VILLAMOS MŰVE

értési a n. érd. **izzólámpa körtéket** tart raktáron 3. legfeljebb 3-4 watt fogyasztással gyertyánként, melyek legolcsóbb áron kaphatók. **A sima izzólámpa ára darabonként 72 fillér**, homályos (matt), szines, fényképsz lámpák és mindennemű izzólámpa különlegességek ugyancsak kartell áron kerülnek eladásra. Ugyanott kaphatók **nerust-lámpák** és **osmium-lámpák** gyertyánként 15 watt fogyasztással.

Csillárok, és villamos motorok eredeti gyári árak mellett

kapható. A villamos mű igazgatója elválalja

— v i l l a m o s v i l á g í t á s i —

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, ivlámák kezelését, hozzávaló szénpálcák sz. lltását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb árak mellett.

Nagyobb megrendeléseknél megfelelő engedmény. Költségvetések ingyen.

KECSKEMÉTY ISTVÁN

ÉTTERME és SÖRCSARNOKA Nagyváradon, Lukács György-(Köfaragó)-utca sarkán.

Kitünő teke-pálya!

Van szerencsém a n. é. közönség és igen tisztelt vendégeim becses tudomására hozni, hogy *teljesen ujonnan átalakított és jól gondozott* minden kívánalmat kielégítő

teke-pályámat már megnyitottam

s azt a szórakozni vágyó közönség szives rendelkezésére bocsátottam.

Továbbá ajánlom **magyaros konyhám, tisztán kezelt boraim** jutányos ár és pontos kiszolgálás mellett.

A n. é. közönség szives pártfogását kérve, vagyok

teljes tisztelettel

748

KECSKEMÉTY ISTVÁN, vendéglős

Kerthelyiség megnyitás!

Tisztelettel hozom tudomására a m. t. közönségnek, hogy *nyári kerthelyiséget* **f. hó 8-án azaz vasárnap** egyik helybeli kitünő cigányzenekar közreműködése mellett ünnepélyesen **megnyitottam.**

Kitünő magyaros étek, frissen csapolt máreziusi SÖR, valamint saját termésű, **tisztán kezelt HEGYI BOROK** felszolgálásáról gondoskodva van.

Előzékeny kiszolgálás!

Polgári árak!

Társas ebédek, vacsorák vagy lakomák éllap szerint vagy megállapított árak mellett elfogadtatnak. — **ABONENSEK** részére mérsékelt árszámítás.

Egyben van szerencsém a vidéki utazó közönség szives figyelmébe ajánlani ujonnan berendezett **VENDÉGSZOBÁIMAT**, melyek tisztántartására különös gondot fordítok, valamint **SZÁLLÓHELY** is jutányos ár mellett szives rendelkezésre áll.

**Az Amerikai Áruház olcsó árai
mindenki előtt ismeretesek.**

!Közönség figyelmébe!

**Függönyök, garnitúrák,
sőznyegek, madraczok,
paplanokból** igen szépen össze-
válogatott **nagy
raktár van.**

Ugyszinte minden más rőfös divatáru és
diszidolgokban szép nagy választék s te-
kintve a nagy forgalmat, ilyen olcsó árakat
egy üzlet sem nyújthat, mint ez

Tisztelettel. 617

„Amerikai Áruház“,

Nagyvárad,

Olaszi, Fő-utca, «Bazár»-épület.

A ló- és tehéntartó

ugyszinte

sertés és marhahizlalo

t. cz. gazdaközönségnek szives tudomására
hozzuk, hogy

erőtakarmányaink

(Kinesem-, Lacta- és Victória melassit)

Nagyváradon *zsákszámra* kaphatók: *ifj. Popper
József* urnál, Fő-utca; *Weintraub Mór* urnál,
Teleky-utca; *ifj. Klein Sámuel* urnál, Gilá-
nyi-utca és *Huszár Adolf* urnál, Kolozsvári-
utca.

Vezérképviselötünkkel Biharmegye területére

Fischer Sámuel urat

(a Salgótarjáni közszónok r. t. képviselőjét)

— Nagyvárad, Szaecvay-utca 12. —

biztuk meg, ki erőtakarmányainkra nézve kész-
séggel szolgál mindennemű felvilágosítással,
ugyszinte kérjük a megrendeléseket is hozzá
intézni.

776 Tisztelettel

Selypi-czukorgyár részvény
társaság

(Erőtakarmány osztálya.)

Hirdetmény.

Nagyvárad Hitelbank Részvénytársaság'
(Kossuth Lajos-utca 10. sz.)

elfogad betéteket könyvecskékre és folyó
számlára:

6 hóig elhelyezett **5%-os** kamatot
összeg után fizet.

Előnyös feltételek mellett leszámítol
váltókat.

Jelzálogokra kölcsönöket nyújt.

Értékpapírok, ékszerek és terményekre
előleget ad.

Nagyvárad, 1904. május hó.

789

AZ igazgatóság.

Törlesztéses Jelzálogkölcsönöket

10, 15, 20, 25, 30, 35, 40, 45 és 50 évi visszafizetésre

fél éves részletekben,

melyekben a kamat és tőke törlesztése bennfoglaltatik, 500 koronától
kezdve a legelőnyösebb feltételek mellett ad,

esetleg drága kamatozásu kölcsönöket konvertál a

Polgári Takarékpénztár Részvénytársaság Nagyváradon.

Kölcsönkéreseknel telekkönyvi kivonat és kataszteri birtokiv beküldése
szükségeltetik.

Sz. KOCSIS JÁNOS

férfi-szabó üzlete

**NAGYVÁRAD, Szent László-tér. a „Sas“ kávéház
mellett**

Megérkeztek

a *hazai angol* és *francia tavaszi szöveteim* a leg-
nagyobb választékban, melyekből **jutányos árákért**
a legújabb divat szerinti **uri ruhákkal** szolgálok.

Jó nadrágszabó munkás állandó alkalmazást nyerhet.

Tisztelettel

Sz. Kocsis János, katonai és polgári szabó

606

Mezey Sándor, NAGYVÁRAD, Szt. László-tér
„FEKETE SAS“ épület.

== Gyermekruházati különlegességek, ==

Szalag, csipke, rövid, szövött és bélésárak raktára,

URI DIVAT CZIKKEK, FEHÉRNEMŰEK a legjobb minőségben.

Női blousok, jupon ujdonságok.

Szabott, olcsó ár!

Szilid és pontos kiszolgálás!

Uj üzlet!

Van szerencsém a t. közönség b. tudomására adni, hogy helyben Zöldfa-utcán, Heiman Lipót és Társa czéggel szemben a mai kor igényeinek teljesen megfelelő rőfös és divat-áru üzletet nyitottam s mint fiatal kezdő kereskedő, ki 12 év óta helybeli legelőkelőbb üzletekben elsajátítottam a t. hölgyközönség jó ízléseit, be akarom bizonyítani, hogy

Uj üzlet!

Uj üzlet!

Zöldfa-utcán csak **Kertész Sándornál**

lehet a legdivatosabb árukat oly olcsóért beszerezni, hogy bámulatos lesz egész Nagyvárad és Biharmegye vevőközönsége előtt. Mindenkinek saját érdeke ezen

746

rendkívül kedvező alkalmat felhasználni, mert ily szép és olcsó soha nem volt és nem is lesz. Például:

Legjobb mosó kartonok — — — — 12 kr. 140 cm. sz. koromfekete Lüsster — — 98 kr. 120 cm. sz. Tennis Lüsster minden szín — 58 kr.
Legfinomabb selyem batiszt — — — — 25 > 140 > > mintás legf. ketme 89 > 95 > > Legfinomabb francia Delén 48 >
Pongais francia batiszt, arabeszk mintákkal 38 > 120 > > Sottis legujabb — — — — 89 > Fekete selyem napernyők 98 kr., legfin. 1 frt. 35 >

Rabkötött férfi és női harisnyák, zsebkendők, fejkendők, rendkívül olcsók, ágy garnitúrák, függönyök, paplanok és más százféle cikkek leirhatatlan olcsók, **d e o s a k**

Kertész Sándor

uj rőfös- és divataruházában,
Zöldfa-u. (Heiman-czéggel szemben.)

Szabott, olcsó ár!

Utazó kosarak és bőröndök nagy választékban.

U J! Szerencse-Bazár! U J!

KARDOS LIPÓT

szerencsebazárja Nagyvárad, Szt.-László-tér 1. sz.

Dohányzó-szerek.

Gyermekkosci, játékszerek.

Tisztelettel hozom a m. t. közönség szives tudomására, miszerint Nagyváradon, Szt. László-tér 1-ső szám alatt (Elek József üzlete mellett) egy, a mai kornak megfelelően legmodernebbül berendezett

gyermek-játék- és diszműáru-üzletet

nyitottam, hol minden e szakba vágó cikkek úgy a kivitel, mint a mesés olcsóságot illetőleg versenyen felül állanak. — Férfi-divatcikkek, turista-irzgek, övek, torna- és komót-czipők, női- és férfi szalmakalapok, eső- s napernyők, harisnyák, sétabotok, valódi solingeni acél zsebkések dus választékban. — Mindennemű szobadiszekből állandóan nagy raktár. — Egyszerű próba vásárlás bárkit meggyőz úgy a pontos és lelkiismeretes kiszolgálásról, mint az árak rendkívüli olcsóságáról. Szives támogatást kérve, vagyok mély tisztelettel

KARDOS LIPÓT.

Mindennemű szobadiszek, majolika és fayence-áruk.

Szép és finom! Uj és divatos!

Nyári különlegességek!

Batisztok, himzett mollok, delainek, grenadinok, ajour-kelmék és igen sok más cikkben valóban bámulatra méltó különlegességek érkeztek.

Kovács L. és Társa,

Nagyvárad, Zöldfa-utca. Kolozsvár, Vesselényi-utca.

